

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ УЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ**

**ФИЛОЛОГИЯ, ӘДЕБИЕТТАНУ ЖӘНЕ ӘЛЕМТІЛДЕРІ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОЛОГИИ, ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ И МИРОВЫХ ЯЗЫКОВ**

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздерінің қабылданғанына 20
жыл толуына орай студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ӘЛЕМЬ
атты халықаралық ғылыми конференциясының

КОНФЕРЕНЦИЯ ЖИНАҒЫ

23-26 сәуір

СБОРНИК КОНФЕРЕНЦИИ

Международной научной конференции студентов и молодых ученых
«МИР НАУКИ», приуроченной 20-летию
Государственных символов Республики Казахстан

23-26 апреля

Алматы, 2012

Кемпірбаева Сымбат	
С.Я. МАРШАКТЫҢ АУДАРМАСЫНДАҒЫ ШЕКСПИР СОНАТАЛАРЫ 29	
Куаныпбаева Жулдыз	
ЛИТЕРАТУРА ВЕЛИКОБРИТАНИИ XX ВЕКА.....	30
Maukebayev Askar	
MARK TWAIN AND HIS CAREER.....	31
Мейрам Мариям	
АҒЫЛШЫН ДРАМАТУРГИЯСЫ.....	32
Тоқтасова Гаухар	
ҚАЗАҚ, ОРЫС, АҒЫЛШЫН, НЕМІС ТІЛДЕРІНДЕГІ МАҚАЛ-МӨТЕЛДЕРДІҢ	
МАҒЫНАЛЫҚ ҰҚСАСТЫҒЫ ЖӘНЕ ТӘРБИЕЛІК МӘНІ.....	33
Shapambayeva Aidana, Saidmuratova Zhannura	
COMPARATIVE ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE	
ADJECTIVE "BLACK" (ON THE MATERIAL OF THE ENGLISH, RUSSIAN	
AND KAZAKH LANGUAGES).....	34

ЖАС ҒАЛЫМДАР

Мәмбетова М.Қ.	
ДАЙЫН ТІЛ ОРАМДАРЫНЫҢ ТІЛДІ ОҚЫТУДАҒЫ ОРНЫ.....	35
Куличенко Ю.	
ОСОБЕННОСТИ ПЕРЦЕПТИВНОГО ВОСПРИЯТИЯ ПОЛИТИЧЕСКОГО	
ДИСКУРСА.....	36
Досанова А.М.	
ПРОБЛЕМА ИДЕНТИЧНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ИНТЕГРАЦИИ	
РЕПАТРИАНТОВ: СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	27
Кондыбаева Р.Ж.	
ПРИРОДА СЛОВЕСНОГО УДАРЕНИЯ КАЗАХСКОГО И РУССКОГО	
ЯЗЫКОВ: К ПОСТАНОВКЕ ПРОБЛЕМЫ.....	38
Күзембекова Ж.	
ТЕСТ ҚҰРЫЛЫМЫН ЖАСАУ ҮДЕРІСІ.....	40
Исмаилова Н.А.	
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ШЕТЕЛ СӨЗДЕРІН КРОССМӘДЕНИ ЗЕРТТЕУДІҢ	
МАҒЫЗЫ.....	42
Койшығұлова Д.М.	
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ КЕЛІСУ ЖӘНЕ КЕЛІСПЕУДІҢ БЕРІЛУ АМАЛДАРЫ 44	
Ахметбекова А.М.	
К ВОПРОСУ О ТИПОЛОГИИ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИХ ДЕФИНИЦИЙ 45	
Алдабердіқызы А.	
ОСОБЕННОСТИ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ДЕТСКОЙ РЕЧИ В	
БИЛИНГВАЛЬНОМ ОБЩЕСТВЕ.....	47
Алишариева А.Н.	
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТІЛДІК ЖАҒДАЯТ: ҚОСТІЛДІЛІК МӘСЕЛЕСІ..	48
Суллейменова Д.Б.	
СЛОВООБРАЗОВАНИЯ С ИМЕНАМИ ЧАСТЕЙ ТЕЛА В КАЗАХСКОМ И	
РУССКОМ ЯЗЫКАХ.....	49
Алдашева К.С.	
ҚАЗАҚЫ ҰЛТТЫҚ-МӘДЕНИ ФЕНОМЕНДЕР: SPSS БАҒДАРЛАМАСЫ	
БОЙЫНША ӨНДЕУ.....	51

Акшолова Р.К.	
БИЗНЕС-ЛИНГВИСТИКАСЫНЫҢ ЗЕРТТЕУ АЯСЫ.....	52
Серикбаева А.Д.	
ЖЕР-СУ АТТАРЫНЫҢ ЛИНГВОМӘДЕНИ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	54
Суллейменова Д.	
ЭЛЕКТРОННАЯ ПОЧТА И ВИРТУАЛЬНОЕ ИМЯ В ИНТЕРНЕТ-	
КОММУНИКАЦИИ.....	55
М.К. Атымтаева	
«ҚҰТТЫ БІЛКТЕГІ» ТҰРАҚТЫ ТІРКЕСТЕР.....	56
Берібаева Гүлнара	
ОДАҒАЙ СӨЗДЕРДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ (ҚАЗАҚ, ОРЫС, АҒЫЛШЫН	
ТІЛДЕРІ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША).....	57
Қожалиев А.Б.	
ДАУЛЫ МӘТІНДЕРДІҢ АВТОРИЗАЦИЯСЫ: XX Ғ. І ШИРЕГІ.....	58
Нұрымбаева Ж.	
“МАХАББАТ” КОНЦЕПТІСІНІҢ ЛИНГВОМӘДЕНИ МӘНІ.....	60
Назарова А.Ж.	
МАСС-МЕДИАНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ ДАМУДАҒЫ РӨЛІ... 61	
Алимбетова А.	
ЗООМОРФИЗМДЕРДІҢ ЗЕРТТЕЛУІНЕ ҚЫСҚАША ШОЛУ.....	62
Ахмет Шолпан	
ЗНАКИ ДЛЯ ИЗОБРАЖЕНИЯ МЫСЛЕЙ.....	63
Байдилиннова Мөлдір	
ФИЗИКАЛЫҚ НЫСАНДАР ФОРМАСЫНЫҢ ТІЛДІК КОНЦЕПТУАЛДАНУЫ	
(ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕ).....	65
Бозова Жулдыз	
ӘЙЕЛ КОНЦЕПТІСІНІҢ ТІЛДІК САНАДАҒЫ КӨРІНІСІ.....	66
Қадылбекқызы Ә.	
АССОЦИАЦИЯ КОГНИТИВТІК ҰҒЫМ РЕТІНДЕ.....	67
Құралбаева К.Е.	
«ТӨҢІРІ» КОНЦЕПТІНІҢ ТІЛДЕГІ КӨРІНІСІ.....	69
Оспанкулова Ш.А.	
КӨРКЕМ ШЫҒАРМАДАҒЫ ОНОМАСТИКАЛЫҚ АТАУЛАРДЫ	
АУДАРМАДА БЕРУ ТӘСІЛДЕРІ (М.ӘУЕЗОВТІҢ «АБАЙ ЖОЛЫ»	
РОМАН-ЭПОПЕЯСЫ БОЙЫНША).....	71
Тузельбаева Диана	
ЛИНГВОМӘДЕНИ БЕЙНЕЛЕРДІҢ ЗЕРТТЕЛУІ.....	74

ІІІ СЕКЦИЯ

Жамбылбаева Айжан	
МАҒЖАН ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ «БАЛА» КОНЦЕПТІСІ.....	76
Игильманова Гүлзира	
ЕТІСТІКТІҢ ҚИМЫЛ ЕСІМІНЕ АУЫСЫП, СӨЙЛЕМНІҢ ӨРТҮРЛІ	
ҚЫЗМЕТІНДЕ ЖҰМСАЛУЫ.....	79
Үйсімбаева Қарлығаш	
СӨЙЛЕУ ЭТИКАСЫ.....	81

Black market - the place where goods or money are illegally bought or sold. Черный рынок - торговля товарами или услугами, продажа которых запрещена или существенно ограничена. Қара базар - тауарларды, көрсетілген қызметтерді сағушылар мен сатып алушылар арасында қолданыстағы заңды бұзып қалыптасқан экономикалық қатынастардың жиынтығы.

And as phraseology is one of the brightest and effective instruments in any language, the use of idioms can help to avoid being dry or faceless at the moment of speech. It really makes our language poetic and solemn in some ways, but simple and precise in other ways.

ЖАС ҒАЛЫМДАР СЕКЦИЈАСЫ

ДАЙЫН ТІЛ ОРАМДАРЫНЫҢ ТІЛДІ ОҚЫТУДАҒЫ ОРНЫ

Мәмбетова М.Қ.

Шетел филологиясы және жалпы тіл білімі кафедрасының доценті

Қазіргі қолданбалы лингвистиканың өзекті мәселелерінің бірі екінші тілді оқыту мәселесі екендігі даусыз. Осыған орай екінші тілді оқыту әдістемесі жайлы көптеген ой-пікірлер айтылып, зерттеулер жүргізілуде. Қандай да бір тілді екінші тіл ретінде оқытуға байланысты айтылып жүрген соңғы тұжырымдамаларды сараштап қарайтын болсақ, олардың көпшілігі бірауыздан құрылымдық модельден гөрі қарым-қатынастық модельге құрылған әдістемемен нәтижелі екендігін дәлелдейді. Тілдегі лайын бірліктер арқылы қандай да бір тілдің кез келген шағын түрін, ауызекі сөйлеу тілі болсын, ресми тілі болсын меңгерудің тиімділігі құпталады. Ол үшін тілдегі дайын бірліктерді айқындап, жүйелеп алу қажет. Бұл мәселені ресми-іскери тілдегі клише бірліктері арқылы қарастырып көруге де болады.

Ресми-іскери тілдегі типтік жағдайлар стандартталған құрылымдардың пайда болуына әкеп соқтырады. Іскери мәтіндердегі белгілі бір семантикалық жүктемесі бар ақпарат клише тұлғалардың жиынтығы арқылы беріледі. Ресми-іскери тілде клишелердің болуы қызмет қатынасының шектеулілігіне, басқару жағдаятының неғұрлым жиі қайтанып келуіне байланысты. Іскери клишелер дәлдікті қамтамасыз етіп, мәтін дайындауға кестенің уақытты үнемдейді.

Ресми-іскери клишелері а) тақырыбы шектеулі: тікелей қоғамдағы әкімшілік-басқару, заңдық-құқықтық, дипломатия, іс жүргізу салаларында туындайды; ә) ойды дәл әрі нақты жеткізуге жағдай жасайды; б) ықшамдылық пен үнемділікті жүзеге асырады; в) құжатты бір ізге түсіреді; г) хабарлау, уәж айту, бұйыру, өтңу секілді негізгі мағыналарды береді; ғ) құрамы сөз, сөз тіркесі, сөйлем түрінде болуы мүмкін.

Дегенмен клише тұлғалары тілде көбіне сөз тіркесі түрінде көрінеді, әдетте олар тіркесіп келіп, бір емес бірнеше ұғымды білдіргендіктен, олар сөз деңгейінде көріне алмайды, сондықтан да ресми-іскери клише тұлғалары

COMPARATIVE ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE ADJECTIVE "BLACK" (ON THE MATERIAL OF THE ENGLISH, RUSSIAN AND KAZAKH LANGUAGES)

Sharambayeva Aidana

Saidmuratova Zhannura

Students of the Chair of Foreign Philology and General Linguistics

The main goal of this article is to look at what an idiom is and to know how to use them in context of different cultures. It is very important for those who are studying and will teach a foreign language, as idioms have the ability to empower one's speech and give a chance to understand the culture of speaking language more deeply. Having a good knowledge of words is not enough to see the ulterior meaning of such great and strong expressions as idioms; they must be studied from a linguistic and cultural point of view. The study of idioms may become an important and helpful theme for those who wish to get clear idea of a language: of its structure and roots. Idioms are a large and interesting layer of peoples' lives, because they are not only linguistic phenomenon, but they also show some interesting points in history and mentality of the nation.

Our article is devoted to comparative analysis of phraseological units in Kazakh, English and Russian languages, demonstrating the vast variety of idioms relating to "black" colour, as well as how difficult they can be to understand. We decided to choose the group with colour component «black», because it is the largest group of other colour phraseological units in three languages. Our goal was to compare the phraseological units in three languages and describe their logical, semantic and historical ties as well as peculiarities of their usage in speech. Apart from the fact that the colour "black", represents the actual colour, it also carries the additional meaning. In all three languages "black" stands for all that is dark, gray as opposed to something lighter, referred to as white. In addition it should be said that "black" in the figurative sense is something dark and dreary, heavy, malicious, as well as second-class which has no privileges. For instance: A black day - a day when something very unpleasant or sad happens. Черный день - неудачное время, время бедствий. Қара күн - әбден жан қиналған кез. In black and white - a very clear choice that causes no confusion. Черным по белому - совершенно четко, ясно, определено. Аққа қара басқан - аяп-анық. Blacklist - To write someone's name on a list if they break some rules. Черный список - список лиц, которых отказано в конкретном праве, привилегии или действиях, за нарушение правил. Қара тізім - ел істес болудан бас тартатын адамдардың немесе фирмалардың тізімі. Black economy - a part of economy unregulated by the authorities. Черная экономика-криминальная, подпольная экономика. Қара экономика - ұлттық шоттар жүйесінде көрсетілмейтін барлық мәмілелер.